

СТАНОВИЩЕ

върху дисертационен труд за получаване на образователна и научна степен **“Доктор”** по: област на висше образование **6. Аграрни науки и ветеринарна медицина**, професионално направление **6.1 Растениевъдство**, научната специалност: **Растениевъдство**

Автор на дисертационния труд: Божидар Францов Танчев зачислен в докторантура, редовна форма на обучение, към катедра „Растениевъдство“ при Аграрен университет, гр. Пловдив

Тема на дисертационния труд: „Реакции на български хибриди слънчоглед (*Helianthus annuus* L.) към контрастни агроекологични условия“

Рецензент: доц. д-р Галина Марчева Михова, Добруджански земеделски институт – Г. Тошево, Селскостопанска академия – София;
Област на висше образование: 6. Аграрни науки и ветеринарна медицина, професионално направление: 6.1 Растениевъдство, научна специалност: Селекция и семепроизводство на културните растения;
Определена за член на научното жури със заповед № РД 16-476/02.04.2026г. от Ректора на АУ-Пловдив.

Актуалност на проблема.

Факт е, че през последните години се наблюдава тенденция за увеличаване на площите, засявани със слънчоглед, продиктувано основно от голямо пазарно търсене. Установяването на рисковите фактори за производство, идентифицирането на хибриди с висок адаптивен потенциал и прилагането на подходящи технологични решения са ключови моменти за повишаване на неговата ефективност. В този аспект, темата на дисертационния труд е актуална особено при условия на климатични промени и пазарни предизвикателства. Представеният литературен преглед подкрепя необходимостта от конкретно проведените изследвания. Базиран е на фундаментални данни, хипотези и съвременни резултати. Разгледани са теми относно история и произход на слънчогледа, неговата класификация, генетико-селекционни проучвания, устойчивост към типове абиотичен и биотичен стрес, агротехнологични изисквания за устойчиво производство. Формулирани са основните предизвикателства пред научните изследвания и трансфер към практиката.

Цел, задачи, хипотези и методи на изследване.

Целта е ясно и точно формулирана. Произтичащите задачи дават възможност за нейното постигане. Обхващат всички аспекти за натрупване на коректни резултати: фенологично развитие и продължителност на междуфазните периоди; формиране на продуктивността; оценка на ефекта генотип x среда; определяне ниво и стабилност на качествени показатели; установяване на корелационни зависимости и ключови тенденции.

Проучването обхваща три вегетационни периода, опитите са заложили в локации със специфични почвено-климатични условия, което е предпоставка за натрупване на достатъчно информация, детайлни наблюдения и съпоставки. Опитните парцели са с достатъчна площ, в четири повторения и свежда статистическите грешки до

минимални нива. Анализирани са ключови биологични и стопански признаци, по общоприети методики. Това дава възможност за добро диференциране и установяване специфичните особености на отделните хибриди.

Агротехнологията е унифицирана и съобразена с изискванията на културата.

Приложената статистическа обработка е подходяща за анализ на резултатите, интерпретация в различни аспекти и формулиране на изводи.

Онагледеност и представяне на получените резултати.

Дисертационният труд е много добре онагледен. Обхваща 26 таблици и 27 фигури. Информацията е систематизирана. Резултатите са представени коректно, с необходимите мерни единици и абревиатури. Данните съответстват на дискусията в текста. Представянето им дава възможност за тяхната съпоставка и осигуряване на задълбочен анализ.

Обсъждане на резултатите и използвана литература.

Извършена е правилна интерпретация на установените тенденции. Постигнатите резултати са на няколко основни нива:

- 1) Проследено е фенологичното развитие на хибридите слънчоглед. Обсъждането е в контекста на особеностите на съответните локации. Коментирани са разликите в зависимост ефекта на метеорологичните фактори по междуфазни периоди.
- 2) Впечатление прави обсъждането на данните свързани с формирането и дяловото разпределение на органите на слънчогледовото растение. При много култури отделните части имат различен принос към формиране на добива и качествените показатели. Дискутираните данни и анализ на варианса очертават ясни тенденции, даващи възможност за обобщаване и изготвяне на препоръки при внедрителската работа на отделните хибриди.
- 3) Реализирането на продуктивността като комплексен показател налага внимателен анализ на ефекта на всички фактори. През два от вегетационните периода е установено взаимодействие генотип x среда, което отразява специфичната реакция на изследваните хибриди. Резултатите са задълбочено дискутирани и подкрепени. Извършена е умела съпоставка с друг важен признак – добив на масло от единица площ.
- 4) Правилно е интерпретиран големият обем от данни относно качествените показатели. Представени са детайлно с фокус към специфичните особености, ефекта на изследваните фактори и тяхното взаимодействие.
- 5) Прилагането на корелационен анализ и моделите за определяне на стабилността на добива приемам като обобщаваща част на дисертационната работа. Научният стил, дискусия, адекватно интерпретиране и съпоставка с научни изследвания в други среди показва високо ниво на подготовка на докторанта, умело боравене с терминология и работа със специфичен софтуер.

Приноси на дисертационния труд.

Целта и задачите са реализирани. Формулираните изводи и приноси напълно кореспондират с представените резултати и тяхната интерпретация.

Научните приноси съответстват на поставената докторска теза. Препоръка - в бъдеща научно-изследователска дейност те да не бъдат крайно обобщаващи, а подкрепени с числови параметри и/или техните граници.

Формулираните **Научно-приложни приноси** са важен трансфер на данните към практиката. Изследването е актуално. Наложително е публикуване и популяризиране на информацията.

Препоръки.

В изследвания, чийто обект е характеристика и установяване стопанската стойност на генотипове информацията да бъде съпътствана с начин на създаване, подходяща технология за устойчиво производство и рентабилност.

Въпроси.

Въз основа на генерираните данни, с какви характеристики трябва да се отличава подходящият за ефективно производство хибрид слънчоглед при специфичните условия на Р. България?

Климатичните промени са факт в различни аспекти. Налага ли се актуализация на отделни технологични звена на производство?

Публикувани статии и цитирания.

Публикуваните статии кореспондират с проведените изследвания и резултати в дисертационния труд. Водещ автор е докторантът, а начинът на представяне показва изграден научен стил, възможност за поставяне и доказване на хипотези.

Представеният автореферат отразява обективно структурата и съдържанието на дисертационния труд.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Въз основа на приложените и усвоени от докторанта методи на изследване, правилно изведените експерименти, направените обобщения и изводи считам, че представеният дисертационен труд и приложена документация отговарят на изискванията на ЗРАСРБ и Правилника на Аграрния университет за неговото приложение, което ми дава основание да го оценя **ПОЛОЖИТЕЛНО**.

Позволявам си да предложа на почитаемото Научно жури да гласува положително и присъди на **Божидар Францов Танчев** образователна и научна степен "**Доктор**" по област на висше образование **6. Аграрни науки и ветеринарна медицина**, професионално направление **6.1 Растениевъдство**, научната специалност **Растениевъдство**.

Подписите в този документ са заличени

Дата: 05.05.2026

ИЗГОТВИЛ СТАНОВИЛ

във връзка с чл.4, т.1 от Регламент (ЕС) 2016/679

(Общ Регламент относно защитата на данни).

доц. д-р Галина Михова